

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209, el. p. post@socmin.lt, <http://www.socmin.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Asociacijai „Žiežmarių miesto bendruomenė“

į 2019-09-25
2019-09-27

Nr. (25.4-31) SD - 4969
gautą raštą

Nr. S-3352

Kopija

2019-09-27

Nr. (1D-3336)-2D-4636

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai,

2019-09-30

Nr. (3.4)V8E-711

Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai,

Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijai,

Neįgaliųjų reikalų departamentui prie

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos,

Kaišiadorių rajono savivaldybės

administracijai,

UAB „Projektavimo studija“,

Strėvininkų socialinės globos namams

DĖL GRUPINIŲ GYVENIMO NAMŲ STATYBOS LAUKO GATVĖJE, ŽIEŽMARIUOSE

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija), išnagrinėjusi asociacijos „Žiežmarių miesto bendruomenė“ kreipimąsi dėl grupinių gyvenimo namų statybos Lauko gatvėje, Žiežmariuose, pagal kompetenciją teikia informaciją.

2006 metais Jungtinės Tautos, inicijuotos negalią turinčių asmenų ir jų šalininkų, paskelbė Neįgaliųjų teisių konvenciją (toliau – Konvencija), kurioje nedviprasmiškai įvardijamos naujos vertybės ir gairės. Konvencija siekia „skatinti, apsaugoti ir užtikrinti visų neįgaliųjų visapusišką ir lygiateisį naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, taip pat skatinti pagarbą šių asmenų prigimtiniam orumui“. Konvencija numato, kad neįgaliesiems turi būti užtikrinta teisė gyventi tose pačiose aplinkose, kaip ir visi visuomenės nariai, naudotis visuomenės sukuriamomis gėrybėmis ir tomis pačiomis teisėmis bei galimybėmis, kaip ir bet kuris kitas pilietis. Lietuva, 2010 metais ratifikavusi Konvenciją, įsipareigojo ir prisiėmė atsakomybę įgyvendinti Konvencijos nuostatas įstatymuose ir praktikoje diegti lygybės ir nediskriminavimo, prieinamumo prie visuomenės išteklių, lygybės prieš įstatymą, gyvenimo savarankiškai ir įtrauktiems į bendruomenę principus. Įgyvendinant Konvencijos nuostatas, labai svarbu, kad būtų imtasi veiksmingų ir atitinkamų priemonių siekiant pašalinti neįgaliųjų diskriminavimą, kad bet koks išskvrimas, atstūmimas ar apribojimas dėl neįgalumo, pažeidžia neįgaliausių teises ir

Susiformavęs požiūris, kad neįgaliesiems geriausia būti apsaugotiems nuo visuomenės ir gyventi nuo visuomenės atskirtose įstaigose, yra itin ydingas. Institucinis globos požiūris įtvirtino diskriminacinę praktiką ir normą, be to, specifinį bei ypač žemą neįgaliųjų statusą, kaip nuo kitų priklausomų ir mažai ką gebančių asmenų. Todėl, siekiant pokyčių institucinės socialinės globos srityje, keliamas tikslas skatinti stacionarių globos įstaigų pertvarkos procesą ir sudaryti sąlygas savivaldybėse teikti bendruomenines alternatyvias institucinei globai paslaugas.

Vykdamas globos įstaigų pertvarką, siekiama suformuoti nuoseklią ir koordinuotą pagalbos ir paslaugų sistemą, kuri sudarytų galimybes kiekvienam neįgaliajam gauti individualias pagal poreikius paslaugas ir reikiamą pagalbą, įsitraukti į bendruomenės gyvenimą ir, nepatiriant socialinės atskirties, dalyvauti jame. Siekiant šio tikslo, steigiami grupinio gyvenimo namai – namai, kuriuose neįgaliesiems padedama integruotis į bendruomenę. Šių namų tikslas – teikti socialinę globą asmenims su negalia, tenkinti psichologinius, socialinius, medicininius, kultūrinius ir dvasinius kiekvieno gyventojų poreikius, užtikrinant jiems pasirinkimo teisę, skatinant būti savarankiškais, sudarant galimybę palaikyti ryšius su bendruomene. Įgyvendinant tikslą, keliami atitinkami uždaviniai: ginti gyventojų teises bei teisėtus interesus; ugdyti gyventojų savarankiškumą ir siekti jų integracijos į bendruomenę; sudaryti saugias, žmogaus orumą užtikrinančias gyvenimo sąlygas; užtikrinti teikiamų paslaugų kokybę kiekvienam gyventojui.

Vykdamas globos įstaigų pertvarką, įgyvendinamos ir Konvencijos nuostatos, t. y. tinkamas sąlygų pritaikymas būtinas siekiant užtikrinti neįgaliesiems galimybę naudotis visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis lygiai su kitais asmenimis ar galimybe įgyvendinti šias teises ir laisves. Būtina sudaryti sąlygas neįgaliesiems turėti galimybę lygiai su kitais asmenimis pasirinkti savo gyvenamąją vietą ir tą vietą, kur jie nori gyventi ir su kuo, ir, kad jie neprivalo gyventi konkrečioje gyvenamojoje aplinkoje, naudotis bendruomenėje teikiamomis paslaugomis, įskaitant asmeninę pagalbą, ir taip užkirsti kelią atsiskyrimui nuo bendruomenės.

2017 m. Strėvininkų socialinės globos namuose vyko globos namų gyventojų individualių poreikių vertinimas, kurio metu nepriklausomi ekspertai kiekvienam globos namų gyventojui parengė individualius planus, perėjimui nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų. Vertinimo metu kiekvienas asmuo išsakė savo norus kur ir su kuo norėtų gyventi, asmens pasirinkimas buvo protokoluojamas individualiame socialinės globos plane. Socialinės, sveikatos priežiūros, užimtumo, švietimo, kultūros ir kitos paslaugos grupinio gyvenimo namų gyventojams turi būti organizuojamos ir teikiamos bendruomenėje.

Socialinės globos namų, jau įsteigusių ne vienus grupinio gyvenimo namus, patirtis rodo, kad gyvenimui bendruomenėje reikalingas pasiruošimas tiek neįgaliesiems, tiek darbuotojams. Atkreipiame dėmesį, kad Strėvininkų socialinės globos namų steigiami grupinio gyvenimo namai

Žiežmarių gyvenvietėje, yra projektavimo etape ir planuojama, kad neįgalieji juose apsigyvens tik 2020 m. pabaigoje. Pažymėtina, kad dauguma šių neįgaliųjų visą savo gyvenimą yra praleidę gaudami institucinę socialinę globą. Be to, šie asmenys, turintys proto ar psichikos negalią, jautriai reaguoja į pasikeitimus, todėl iki jų apsigyvenimo grupinio gyvenimo namuose laukia dar gana ilgas pasiruošimo laikotarpis.

Ministerijos nuomone, neįgaliųjų, gyvenančių grupinio gyvenimo namuose, privatus gyvenimas bus apsaugotas. Grupinio gyvenimo namų darbuotojai skatina gyventojus siekti savarankiškumo, padėdami jiems užmegzti socialinius ryšius, įgyti pasitikėjimo savimi. Pagalba gyventojui teikiama pagal individualų poreikį tokiose srityse, *kuriose neįgaliajam tikrai jos reikia*. Grupinio gyvenimo namuose viename pastate, atskiroje teritorijoje gyvena ne daugiau kaip 10 asmenų ir juose 24 val. per parą dirbantys kvalifikuoti socialinių paslaugų srities specialistai. Todėl vietinių gyventojų susirūpinimas, kad protinę ir psichinę negalią turintys žmonės bus neprižiūrimi ir kels pavojų kaimynams, yra nepagrįstas.

Pažymėtina, kad ir Konvencijoje įtvirtinta, kad negali būti savavališkai ar neteisėtai kišamasi į neįgaliųjų privatų gyvenimą, kad neįgalieji galėtų gyventi savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse, reikia imtis atitinkamų priemonių, kad užtikrintų neįgaliesiems lygiai su kitais asmenimis fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijas bei sistemas, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo vietovėse. Numatytos priemonės turi apimti prieinamumo kliūčių ir trukdžių nustatymą bei pašalinimą.

Įgyvendinant Konvenciją imamasi veiksmingų priemonių, *kad neįgalieji galėtų įsigyti ir išlaikyti didžiausią įmanomą savarankiškumą*, savo gebėjimus. Tai skatina dalyvavimą ir integraciją į bendruomenę bei *užtikrina neįgaliųjų teisę į pakankamą gyvenimo lygį* bei į nuolatinį gyvenimo sąlygų gerinimą.

Savarankiškas gyvenimas ir įtrauktis į bendruomenę yra pamatinė neįgaliųjų teisė. Įgyvendinant šią teisę planuojame atsisakyti didelių globos institucijų, kuriose neįgalieji gyvena atskirti nuo visuomenės, todėl neturi galimybės gyventi kaip įmanoma savarankiškiau, įsitraukiant į bendruomenės gyvenimą.

Viceministrė

Vilma Augienė

Rita Zilnienė, tel. 8706 64221, el. p. rita.zilniene@socmin.lt
 Daiva Adomavičiūtė, tel. 8706 68243, el. p. daiva.adomaviciute@socmin.lt
 Rasa Genienė, tel. 8706 68263, el. p. rasa.geniene@socmin.lt